

Przegląd Prawno-Ekonomiczny

REVIEW OF LAW, BUSINESS & ECONOMICS

kwiecień-maj-czerwiec

Nr 47
(2/2019)

WYDZIAŁ ZAMIEJSCOWY
PRAWA I NAUK
O SPOŁECZEŃSTWIE | **KUL**

WYDAWCA

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II | Wydział Zamiejscowy Prawa i Nauk o Społeczeństwie
w Stalowej Woli

ADRES REDAKCJI

Redakcja „Przeglądu Prawno-Ekonomicznego” | 37-450 Stalowa Wola, ul. Ofiar Katynia 6a |
e-mail: ppe@kul.pl

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

dr Artur Lis – redaktor naczelny (editor-in-chief) | dr David W. Lutz (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | dr Dariusz Żak – zastępcy redaktora naczelnego (associate editors) | dr hab. Grzegorz Wolak – sekretarz redakcji (administrative editor) | dr hab. Piotr T. Nowakowski – redaktor ds. międzynarodowych (international editor) | dr hab. Filip Ciepły, dr Isaac Desta (Holy Cross College w Notre Dame, USA), dr Dorota Tokarska, dr Dominik Tyrawa, dr Timothy Wright (Holy Cross College w Notre Dame, USA) – redaktorzy tematyczni (subject editors) | dr Piotr Pomorski – redaktor statystyczny (statistical editor) | mgr Agnieszka Lis – redaktor językowy polskojęzyczny (Polish-language editor) | mgr Tomasz Deptuła (USA) – redaktor językowy anglojęzyczny (English-language editor) | prof. dr hab. Nikolaï Gołowaty (UKRAINA) – redaktor językowy rosyjskojęzyczny | dr Judyta Przyłuska-Schmitt – redaktor konsultant (consulting editor) | mgr Rafał Podlesny – redaktor techniczny (layout editor)

RADA NAUKOWA

ks. prof. dr hab. Antoni DĘBIŃSKI (Rektor KUL Lublin) | prof. dr hab. Thomas BURZYCKI (Holy Cross College w Notre Dame, USA) | prof. dr hab. Wiktor CZEPURKO (Ukraina) | dr hab. Leszek CWIKAŁA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Czesław DEPTUŁA (KUL Lublin) | dr hab. Marzena DYJAKOWSKA (KUL Lublin) | abp. prof. dr hab. Andrzej DZIĘGA (Szczecin) | dr hab. Krzysztof GRZEGORCZYK (Wyższa Szkoła Humanistyczno-Przyrodnicza w Sandomierzu) | nadkom. dr Dominik HRYSZKIEWICZ (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) | prof. dr hab. Aleks JUDASZEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | prof. dr hab. Marian KOZACZKA (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Andrzej KUCZUMOW (KUL Stalowa Wola) | prof. dr hab. Pantelis KYRMIZOĞLOU (Alexander TEI of Thessaloniki, Greece) | dr hab. Antoni MAGDOŃ (KUL Stalowa Wola) | ks. prof. dr hab. Henryk MISZTAŁ (KUL Lublin) | prof. dr hab. Wojciech NASIEROWSKI (University of New Brunswick) | prof. dr hab. Jurij PACZKOWSKI (Ukraina) | prof. dr hab. Pylyp PYLYPENKO (Ukraina) | prof. dr hab. Anton STASCH (European Akademy of Technology & Management, Oedheim Niemcy) | prof. dr hab. Tomasz WIELICKI (California State University, Fresno) | ks. dr hab. Krzysztof WARCHAŁOWSKI (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego)

RECENZENCI ZEWNĘTRZNI

dr hab. Leszek BIELECKI (Wyższa Szkoła Ekonomii, Prawa i Nauk Medycznych w Kielcach) | dr Walentyn GOŁOWCZENKO (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr hab. Mirosław KARPIUK (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr Barbara Lubas (Nadbużańska Szkoła Wyższa w Siemiatyczach) | prof. dr hab. Oleksander MEREŻKO (Ukraina) | dr Kiril MURAWIEW (Interregional Academy of Personnel Management, Ukraina) | dr Łukasz Jerzy PIKULA (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) | ks. dr hab. Tomasz RAKOCZY (Uniwersytet Zielonogórski) | dr hab. Krystyna ROSŁANOWSKA-PLICHCIŃSKA (Wyższa Szkoła Zarządzania i Ekologii w Warszawie) | dr hab. Piotr RYGUŁA (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) | dr hab. Romuald SZEREMIETIEW (Akademia Obrony Narodowej) | prof. dr hab. Jerzy Tomasz SZKUTNIK (Politechnika Częstochowska) | prof. dr hab. Dariusz SZPOPER (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) | dr hab. Andrzej SZYMAŃSKI (Uniwersytet Opolski) | dr Agnieszka OGRODNIK-KALITA (Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN w Krakowie)

DRUK I OPRAWA

VOLUMINA.PL DANIEL KRZANOWSKI | ul. Ks. Witolda 7-9, 71-063 Szczecin | tel. 91 812 09 08 |
e-mail: druk@volumina.pl

ISSN 1898-2166 | Nakład 300 egz.

Spis treści

Artykuły

KRZYSZTOF BOKWA, IWO JAROSZ *Zdradziłeś – zapłać? Cywilnoprawne konsekwencje zdrady małżeńskiej i ich współczesna erozja* | 12

MAGDALENA STOPIAK *Relacja między oświadczeniami woli a oświadczeniami wiedzy* | 30

TOMASZ PIOTROWSKI *Prawo do rozpowszechniania wizerunku sportowca* | 43

GABRIELA SACHA *Sztuczna inteligencja a prawo autorskie* | 63

ARKADIUSZ KROKOWSKI *Pośrednie, umowne ograniczenie umocowania prokurenta współnika spółki cywilnej przez umowę spółki skuteczne wobec osób trzecich* | 78

KAROLINA PAŁKA, MAREK STOLORZ *Prosta spółka akcyjna na Słowacji – ogólna charakterystyka i wybrane problemy* | 94

ŁUKASZ CHYLA *Czy wystarczający jest próg wyłączenia prospektu emisyjnego na poziomie 2,5 mln EURO?* | 106

JAROSŁAW KOWALSKI *Wady i zalety postępowań odrębnych na przykładzie postępowania upominawczego i elektronicznego postępowania upominawczego* | 124

ANNA MARIA BARAŃSKA *Skuteczność wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia orzeczenia złożonego przed jego ogłoszeniem* | 136

MATEUSZ KORZENIAK, MATEUSZ SZURMAN *Przestępstwo manipulacji instrumentami finansowymi - analiza jurydyczna na tle regulacji rozporządzenia MAR i dyrektywy MAD II* | 154

KAMIL LEŚNIEWSKI *Słów kilka o instytucji wspólnych zespołów śledczych w przyrządzie polskiej procedury karnej* | 173

KAROL JUSZKA *Czynniki dotyczące podjęcia na nowo umorzonego postępowania przygotowawczego w orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych* | 195

KAROLINA PALKA *Przestępstwo zniszczenia i uszkodzenia dziedzictwa archeologicznego w słowackim prawie karnym* | 205

MARLENA STRADOMSKA *Kryptowaluty jako zagrożenie dla systemu jednostki – analiza prawno – psychologiczna* | 222

PAULINA KOWALSKA *Udział radnego w głosowaniu a jego interes prawny* | 234

ANDRZEJ MICHALIK *Prawnopodatkowe konsekwencje udziału kościelnych osób prawnych w rozwijaniu sektora spółdzielni socjalnych osób prawnych* | 250

MAGDALENA MICHALSKA *Miejsce sądownictwa polubownego w polskim porządku konstytucyjnym* | 274

DOMINIK TYRAWA *Autostrada i droga ekspresowa jako obszar quasi specjalny w systemie dróg publicznych* | 291

PIOTR OLEJNICZAK *Problemy praktyczne związane z ustaleniem podmiotu opodatkowania podatkiem od nieruchomości* | 305

TRISTAN SKUPNIEWICZ *Geneza i rozwój standardów emisji spalin pojazdów w Unii Europejskiej* | 319

ŁUKASZ PIKUŁA *Christian Thomasius i koniec tradycji scholastycznej w nauce prawa* | 332

KRZYSZTOF BOKWA *„Baron Cygański” J. Straussa – spojrzenie prawne* | 355

KAROL SKOREK *Krytyka austriackiej szkoły ekonomicznej w ujęciu Oskara Langego* | 380

MARCIN MOLENDĄ, MARTA KRUHLAYĄ *Planowanie zasobów ludzkich w przedsiębiorstwie turystycznym* | 394

Glosa

TOMASZ RAKOCZY *Wykładnia językowa i celowościowa przepisu zawierającego katalog osób, którym przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Glosa do wyroku WSA w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2017 r., II SA/Po 307/17 | 407*

SŁAWOMIR ZWOLAK *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 września 2016 r., II OSK 3152/14 | 422*

Tekst źródłowy

ARTUR LIS *O humanitarnym nawracaniu pogan w świetle bulli Honoriusza III | 433*

Contents

Articles

KRZYSZTOF BOKWA, IWO JAROSZ *You betray – you must pay? Civil-law consequences of adultery and the modern erosion thereof* | 12

MAGDALENA STOPIAK *Relation between statements of will and statements of knowledge* | 30

TOMASZ PIOTROWSKI *Right to disseminate the image of an athlete* | 43

GABRIELA SACHA *Copyright and Artificial Intelligence* | 63

ARKADIUSZ KROKOWSKI *The issue of limiting indirectly the scope of powers of procurator in respect of third parties by creating the right to represent the partner in the civil law related partnership agreement* | 78

KAROLINA PALKA, MAREK STOLORZ *Simple joint stock company in Slovakia - general characteristics and selected problems* | 94

ŁUKASZ CHYLA *Is 2.5 million EUR prospectus exemption threshold enough?* | 106

JAROSŁAW KOWALSKI *The advantages and disadvantages of separate proceedings by the case of writ proceedings and electronic writ-of-payment proceedings* | 124

ANNA MARIA BARAŃSKA *Effectiveness of the motion for drawing and providing of the statement of reasons of the verdict submitted before its announcement* | 136

MATEUSZ KORZENIAK, MATEUSZ SZURMAN *Market manipulation offence – juridical analysis under Market Abuse Regulation and Market Abuse Directive 2* | 154

KAMIL LEŚNIEWSKI *A few words about joint investigation teams from the perspective of Polish criminal procedure* | 173

- KAROL JUSZKA *Factors connected with resume preparatory criminal proceedings in the judgments issued by the Supreme Court and common courts* | 195
- KAROLINA PALKA *The crime of damaging and devaluation of archaeological heritage in Slovak criminal law* | 205
- MARLENA STRADOMSKA *Cryptocurrencies as a threat to the individual's system - legal and psychological analysis* | 222
- PAULINA KOWALSKA *Participation of the councillor in the voting and his legal interest* | 234
- ANDRZEJ MICHALIK *Legal and tax consequences of support church legal person in development of social cooperative movement* | 250
- MAGDALENA MICHALSKA *The position of arbitration in Polish constitutional order* | 274
- DOMINIK TYRAWA *Motorway and expressway as quasi special on public roads* | 291
- PIOTR OLEJNICZAK *Practical problems related to determining the subject of real estate taxation* | 305
- TRISTAN SKUPNIEWICZ *The origin and development of vehicle emissions standards in the European Union* | 319
- ŁUKASZ PIKUŁA *Christian Thomasius and the end of the scholastic tradition in the science of law* | 332
- KRZYSZTOF BOKWA *„The Gypsy Baron” by J. Strauss – a legal view* | 355
- KAROL SKOREK *Criticism of the Austrian school of economics in terms of Oskar Lange* | 380
- MARCIN MOLENDĄ, MARTA KRUHLAYĄ *Human resources planning in a tourist enterprise* | 394

Gloss

TOMASZ RAKOCZY *Linguistic and system interpretation of the legal article including the catalogue of persons entitled to nursing benefit. Gloss to the decision of WSA of Poznan from 29th of June 2017, II SA/Po 307/17* | 407

SŁAWOMIR ZWOLAK *Gloss to the judgment of the Supreme Administrative Court of 27 September 2016, file ref. II OSK 3152/14* | 422

Source text

ARTUR LIS *On the humanitarian conversion of pagans in the boulevard of Honorius III* | 433

Karolina Palka

Przestępstwo zniszczenia i uszkodzenia dziedzictwa archeologicznego w słowackim prawie karnym

The crime of damaging and devaluation of archaeological heritage in Slovak criminal law

Wstęp

Osiem lat temu, tj. w dniu 1 września 2011 roku do słowackiego kodeksu karnego weszły przepisy penalizujące niszczenie oraz pozbawianie wartości pamiątek kulturowych oraz dziedzictwa archeologicznego¹. Przepisy te należy uznać za unikatowe w skali innych porządków prawnych. Przykładowo, w Polsce zniszczenie lub uszkodzenie zabytku penalizowane jest na mocy art. 108 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (dalej: „ustawa o ochronie zabytków”²). Polskie przepisy, w przeciwieństwie do słowackich, nie warunkują odpowiedzialności karnej od tego, jaki rodzaj zabytku ma ulec zniszczeniu³.

Przepisy te zasługują na szerszą analizę nie tylko z uwagi na ich unikatowość, ale także z uwagi na ich nieznaną w polskiej nauce prawa karnego. W niniejszym tekście dla określeń „znalezisko archeologiczne” i „wykopalisko archeologiczne” używane będzie zbiorcze określenie „pamiątek archeologicznych”. W artykule zastosowano głównie wykładnię językową i funkcjonalną. Dla lepszego wyjaśnienia niektórych znamion zostały użyte elementy wykładni

---

¹ Zákon z 13. júla 2011, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, č. 262/2011 Z.z.

² Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn.: Dz.U. 2018, poz. 2067, ze zm.).

³ *Ibidem*.

prawno-porównawczej w odniesieniu do prawa polskiego, co pozwoli na lepsze ich zrozumienie polskiemu czytelnikowi.

1. Przepięstwo zniszczenia oraz uszkodzenia znaleziska lub wykopaliska archeologicznego (§ 249 ust. 1 słowackiego kodeksu karnego)

Szeroko pojęty atak na pamiątki archeologiczne penalizuje § 249 ust. 1 słowackiego kodeksu karnego w brzmieniu: „Kto, nie będąc do tego uprawniony, przeszukuje, wykopuje, w inny sposób z miejsca położenia podnosi, przenosi lub przechowuje znalezisko archeologiczne lub w inny sposób niszczy lub degraduje dziedzictwo archeologiczne podlega karze pozbawienia wolności do lat 2”⁴. Dalsze typy czynów zabronionych, tj. następane przepisy słowackiego kodeksu karnego są typami kwalifikowanymi względem § 249 ust. 1 słowackiego kodeksu karnego.

Słowacka systematyka prawa karnego nie odbiega dalece od jego polskiego modelu, dlatego też wskazanie dóbr prawnych, które chronią dane przepisy może zostać dokonane w podobny sposób. Znamiennym jest, że przestępstwa związane z niszczeniem i degradacją pamiątek archeologicznych zostały zawarte w czwartej części kodeksu karnego, nazwanym „Przestępstwa przeciwko majątkowi”⁵ – jednym z dóbr prawnych, jakie chronią niniejsze przepisy jest więc sam majątek. Zauważyć należy jednak, że niewątpliwie będzie to także dziedzictwo archeologiczne⁶. Bardzo ciekawym zagadnieniem jest także fakt, że przestępstwa przeciwko majątkowi dotyczyć mają cudzych rzeczy – pamiątki archeologiczne są jednak, w szerokim znaczeniu, dobrem ogółu.

1.1. Pojęcie „znalezisko archeologiczne”

Sam termin „znalezisko archeologiczne” posiada swoją definicję ustawową w § 2 ust. 5 ustawy o ochronie pamiątkowych zasobów. Zgodnie z tym przepisem

⁴ Por. § 249 ust. 1 słowackiego kodeksu karnego, Zákon z 20. mája 2005 Trestný zákon, č. 300/2005 Z.z.

⁵ *Ibidem*.

⁶ J. Fleis, Trestné činy proti majetku. The Crimes against property. Bakalárska práca https://is.ambis.cz/th/hiqm6/Trestne_ciny_proti_majetku__2012__Jaroslav_FLEIS.pdf, online, [dostęp: 15.03.2019].

„znaleziskiem archeologicznym” są rzeczy ruchome, będące dowodem życia ludzkiego i jego działalności od czasów najstarszych do roku 1918. Są one z reguły znajdowane w ziemi, na jej powierzchni lub pod wodą⁷. Za „znalezisko archeologiczne” należy także uznać: broń, amunicję, część munduru, sprzętu wojskowego lub inny wojskowy materiał, który został znaleziony w ziemi, na powierzchni lub pod wodą, a pochodzi sprzed 1946 roku⁸.

1.2. Pojęcie „stanowisko archeologiczne”

Termin „stanowisko archeologiczne” także posiada definicję ustawową w § 2 ust. 6 ustawy o ochronie pamiątkowych zasobów. „Stanowiskiem archeologicznym” jest nieruchomość położona na zdefiniowanym topograficznie obszarze, z odkrytymi lub nieodkrytymi archeologicznymi znaleziskami w ich oryginalnym położeniu⁹. Rozumieć je można także jako „wykopalisko archeologiczne”.

Jak zostało to wskazane na wstępie – przepisy wprowadzające odrębną ochronę w stosunku do zabytków archeologicznych są unikatowe. Przykładowo, w Polsce art. 108 ustawy o ochronie zabytków termin „zabytek” wykląda szeroko, zgodnie z art. 3 pkt 1 niniejszej ustawy, jako: „nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”¹⁰. Na podstawie tego przepisu penalizowane jest więc niszczenie lub uszkodzenie każdego zabytku, bez względu na jego rodzaj i rok pochodzenia.

Stwierdzić należy, że zawężenie desygnatów pojęcia „znalezisko archeologiczne” do przedmiotów do roku 1918 i sprzed 1946 jest niezrozumiałym krokiem słowackiego ustawodawcy, także z uwagi na brak tego ograniczenia w przypadku „stanowiska archeologicznego”. Powyższe mogło być motywowane chęcią precyzji, co do ustalenia czy dany przedmiot spełnia znamiona „znaleziska archeologicznego”. Jednak nie zawsze założenie powyższe będzie spełnione, zwłaszcza w przypadku przedmiotów życia codziennego.

---

⁷ Zákon z 19. decembra 2001 o ochrane pamiatkového fondu, č. 49/2002 Z.z.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ M. Kulik, *Komentarz do art.108 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, LEX, t. 2.

1.3. Dziedzictwo archeologiczne

Jak podkreśla się w piśmiennictwie – bardzo duże znaczenie przy wykładni znamion pojęć „wykopalisko archeologiczne” i „stanowisko archeologiczne” ma Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (dalej: „Konwencja”)¹¹, która weszła w życie na terenie Słowacji w maju 2005 roku¹². Należy zgodzić się z powyższym poglądem – słowacki ustawodawca w tekście kodeksu karnego zawarł także tytuły poszczególnych artykułów - § 249 nosi nazwę: „Niszczzenie oraz degradacja dziedzictwa archeologicznego”¹³, co stanowić powinno wskazówkę interpretacyjną przy wykładni poszczególnych znamion. Zgodnie z art. 1 ust. 2 Konwencji za „dziedzictwo archeologiczne” uznaje się „wszelkie pozostałości, obiekty i jakiegokolwiek inne ślady ludzkości z minionych epok:

- a) których zachowanie i analiza pomogą prześledzić historię ludzkości i jej stosunek do środowiska naturalnego,
- b) dla których wykopaliska i odkrycia oraz inne metody badań nad dziejami ludzkości i jej środowiskiem są podstawowym źródłem informacji,
- c) które są usytuowane w jakimkolwiek miejscu podlegającym jurysdykcji Stron¹⁴.

Konwencja zawiera znacznie szerszą definicję „dziedzictwa archeologicznego” niż ma to miejsce w ustawie o ochronie pamiętkowych zasobów. Drugi ze wskazanych tu aktów prawnych jest dużo bardziej precyzyjny, zawiera także znacznie mniej znamion niedookreślonych, dlatego też to ustawa o ochronie pamiętkowych zasobów powinna być stosowana bezpośrednio przy interpretacji znamion kodeksu karnego. Do Konwencji powinno sięgać się w tych przypadkach pomocniczo.

Zgodnie z hierarchią aktów prawnych na Słowacji – umowy międzynarodowe, przyjęte za zgodą Rady Narodowej Republiki Słowackiej, mają pierwszeństwo przed ustawą¹⁵. Konwencja została przyjęta, co prawda, po wyrażeniu teźe

¹¹ J. Šanta, *Poškodzovanie a znehodcovanie archeologického dedičstva* [w:] J. Čentes (red.), *Trestný zakon. Veľký komentár*, Bratislava 2018, s. 530.

¹² Council of Europe, *Hart of signatures and ratifications of Treaty 143. European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage (Revised). Status as of 10/04/2019*, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/143/signatures> [dostęp: 11.03.2019 r.].

¹³ Zákon z 20. mája 2005 Trestný...

¹⁴ Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona), sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz.U. 1996 nr 120 poz. 564).

¹⁵ <http://watchdog.fair-play.sk/legislativa-hierarchia-pravnych-predpisou.php> [dostęp: 13.03.2019 r.].

zgody¹⁶, ale zauważyć należy, że znamiona przestępstwa z § 249 słowackiego kodeksu karnego, które wyinterpretować można bezpośrednio z tekstu przepisu, odnoszą się do ustawy o ochronie pamiątkowych zasobów, a nie do Konwencji. Dlatego też podstawowe znaczenie powinna mieć tutaj ustawa o ochronie pamiątkowych zasobów. Sam tytuł danego artykułu w słowackim kodeksie karnym stanowić powinien jedynie wskazówkę do wykładni.

1.4. Uprawnienie do badań archeologicznych

Uprawnienie do wykonywania badań archeologicznych na terenie Republiki Słowacki wynika z ustawy o ochronie pamiątkowych zasobów. Jak wynika z § 35 ust. 1 niniejszej ustawy badania zabytków to działalność zawodowa polegająca na zdobywaniu wiedzy o zabytkach, zabytkach kultury, znaleziskach archeologicznych i stanowiskach archeologicznych¹⁷.

Do badań archeologicznych na Słowacji uprawnione są dwie kategorie podmiotów. Pierwszą z nich jest Instytut Archeologiczny Słowackiej Akademii Nauk. Drugą grupą osób uprawnionych do prowadzenia tych badań są osoby posiadające zezwolenie¹⁸. Zezwolenie na wykonywanie badań archeologicznych wydaje Ministerstwo Kultury na 5 lat. Okres ten może być przedłużony na następne 5 lat (także wielokrotnie)¹⁹.

Jak wynika *ex lege* – czyny popełnione przez osoby mające takie zezwolenie są pierwotnie legalne.

1.5. Znamiona czasownikowe

W § 249 ust. 1 słowackiego kodeksu karnego enumeratywnie wymienione jest aż 7 znamion czasownikowych. Jest to bardzo szeroki wachlarz. Przykładowo,

---

¹⁶ Zob. Oznámenie 344/2001 Z.z. Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky z 1. mája 2001, https://www.pamiatky.sk/Content/Data/File/sluz_predpis/344_2001-europsky_dohovor.pdf [dostęp: 13.03.2019 r.].

¹⁷ Zákon z 19. decembra 2001 o ochrane...

¹⁸ T. Michalík, *Právne aspekty ochrany archeologického kultúrneho dedičstva v Európe*, „Archeologické rozhledy” nr LXI/2009, s. 535.

¹⁹ Ministerstvo kultury Slovenskej republiky, *Oznam pre držiteľov osvedčení o osobitnej odbornej spôsobilosti na vykonávanie pamiatkového výskumu*, <http://www.culture.gov.sk/extdoc/5427/Oznam%20pre%20držiteľov%20osvedceni%20o%20osobitnej%20odbornej%20spôsobilosti> [dostęp: 10.03.2019 r.].

w polskiej regulacji zawarte są jedynie dwa znamiona czasownikowe w postaci „niszczy” lub „uszkadza”²⁰.

1.5.1. Znamię „przeszukuje”

„Przeszukiwać” oznacza sprawdzać dokładnie dane miejsce. Przypisanie odpowiedzialności za powyższy czyn zabroniony wymaga braku zamiaru przywłaszczenia²¹. Powyższe wynika z regulacji zawartej w przepisach penalizujących kradzież. Zgodnie z § 212 ust. 4 pkt d słowackiego kodeksu karnego karze od 3 do 10 lat pozbawienia wolności podlega osoba, która przywłaszcza cudzą rzecz ruchomą podlegającej ochronie na podstawie innych przepisów, a więc także pamiątek archeologicznych²².

1.5.2. Znamię „wykopuje”

Znamię powyższe należy interpretować bardzo wąsko jako wyciągnięcie pamiątki archeologicznej spod ziemi czy spod wody na powierzchnię bez jej przenoszenia²³. Jest to bardzo racjonalne podejście słowackiego ustawodawcy do brzmienia tego przepisu – do przenoszenia pamiątki archeologicznej odnoszą się bowiem następne, wskazane w nim, znamiona.

1.5.3. Znamię „w inny sposób z miejsca położenia podnosi”

Znamię to stanowi niejako uzupełnienie wcześniej opisanych tu znamion czasownikowych – penalizuje bowiem pozostałe przejawy nieuprawnionego działania na pamiątki archeologicznego w postaci oderwania ich od podłoża czy wyciągnięcia ich z wody.

1.5.4. Znamię „przenosi”

„Przeniesienie” pamiątki archeologicznej ma miejsce, gdy sprawca zmieni pierwotne miejsce jego położenia na inne.

1.5.5. Znamię „przechowuje”

W słowackim kodeksie cywilnym²⁴ nie znajduje się regulacja w oparciu o którą można by było wykładać znamię „przechowuje”, stąd też znamię to należy

²⁰ Ustawa z dnia 23 lipca...

²¹ J. Šanta, *Poškodzovanie a znehodcovanie...*, s. 530.

²² Zob. § 212 ust. 4 pkt d Zákon z 20. mája 2005 Trestný...

²³ J. Šanta, *Poškodzovanie a znehodcovanie...*, s. 530.

²⁴ Zob. Občiansky zákonník z 26. februára 1964, č. 40/1964 Zb.

interpretować w zgodzie z wykładnią językową. Zgodnie z nią „przechowywać” oznacza „chować coś potajemnie”²⁵.

1.5.6. Znamię „w inny sposób niszczy”

Przez „zniszczenie” rozumie się zlikwidowanie substancji rzeczy nieodnawialnie i w takim stopniu, że staje się ona bezużyteczna²⁶.

1.5.7. Znamię „w inny sposób degraduje”

„Degradacja” oznacza czasowe pozbawienie wartości rzeczy. Rzecz staje się tym samym bezużyteczna, ale istnieje możliwość przywrócenia stanu poprzedniego²⁷.

2. Typ kwalifikowany - § 249 ust. 2 słowackiego kodeksu karnego

Zgodnie z § 249 ust. 2 słowackiego kodeksu karnego „Karze pozbawienia wolności od roku do lat 5 podlega sprawca czynu określonego w § 249 ust. 1, który popełni to przestępstwo:

- a) przy pomocy wykrywacza metalu lub innego podobnie działającego urządzenia;
- b) mając szczególny motyw;
- c) w istotnej skali;
- d) jeśli był ukarany za podobny czyn w przeciągu ostatnich dwunastu miesięcy lub był za taki czyn w przeciągu ostatnich dwudziestu czterech miesiącach skazany²⁸.

W tym miejscu należy poświęcić uwagę terminom zawartym w § 249 ust. 2 pkt b-d słowackiego kodeksu karnego z uwagi na fakt, że są one najbardziej nieprecyzyjne. „Wykrywacz metalu” to pojęcie z języka codziennego z którym nie wiążą się trudności interpretacyjne. Z łatwością ocenić można czy dane urządzenie służy wykrywaniu metali.

²⁵ <https://www.slovensky.eu/prechovavat/>, [dostęp: 04.04.2019 r.].

²⁶ J. Šantá, *Poškodzovanie a znehodcovanie kultúrnej pamiatky* [w:] . Čentes (red.), *Trestný...*, s. 527.

²⁷ *Ibidem*.

²⁸ Zákon z 20. mája 2005 Trestný...

2.1. Znamię „szczególny motyw”

Znamię „szczególny motyw” rozumiane być powinno jako „wewnętrzny bodziec, który poprowadził sprawcę do decyzji w postaci popełnienia przestępstwa”²⁹.

Znamię „specjalnego motywu” pojawia się kilkadziesiąt razy w kodeksie karnym – słowacki ustawodawca zawarł definicję legalną tego terminu w § 140. Zgodnie z tym przepisem przez termin ten uważa się popełnienie przestępstwa:

- a) na zamówienie – rozumianego bardzo szeroko, jako poddanie się przez sprawcę wpływowi zewnętrznemu, który pozwala mu sformułować decyzję o popełnieniu przestępstwa³⁰;
- b) z zemsty – to znaczy jako odpowiedź sprawcy na wcześniejsze, niewłaściwe postępowanie innej osoby³¹;
- c) w zamiarze ukrycia lub ułatwienia innego przestępstwa;
- d) w zamiarze popełnienia przestępstwa terrorystycznego – to jest przestępstwa z § 419 słowackiego kodeksu karnego³²;
- e) z nienawiści przeciwko grupie osób lub osobie z powodu ich domniemaney lub prawdziwej przynależności do rasy, narodu, narodowości lub z powodu ich domniemanego lub prawdziwego pochodzenia, koloru skóry, płci, orientacji seksualnej, przekonań politycznych lub wyznania;
- f) z motywu seksualnego.

2.2. Znamię „istotna skala”

Słowacki kodeks karny posiada bardzo rozbudowaną ilość przepisów dotyczących definicji ustawowych. Artykuł 125 ust. 1 tego aktu prawnego zawiera stopniowanie skali majątkowej w stosunku do wyrządzonej przez sprawcę szkody. Zgodnie z nim:

1. skala istotna to kwota przewyższająca 266 euro;
2. istotna skala wynosi co najmniej 10-krotność tej kwoty (a więc 2.660 euro);
3. znaczna skala to skala co najmniej 100-krotnie większa (odpowiednio 26.600 euro);

²⁹ I. Mencerová, 10. kaptiola. *Subjektívna stránka trestného činu* [w:] I. Mencerová, L. Tobiášová, Y. Turayová, *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť*, Šamorín 2013, s. 160.

³⁰ P. Jokeľ, K zákazu kvalifikačnej duplicity pri trestnom čine úkladnej vraždy, <https://comenius.flaw.uniba.sk/index.php/kategorie/trestne-pravo/18-k-zakazu-kvalifikacnej-duplicity-pri-trestnom-cine-ukladnej-vrazdy>, online, [dostęp: 15.03.2019 r.].

³¹ J. Šanta, *Osobitný motív* [w:] . Čentes (red.), *Trestný zakon...*, s. 282.

³² *Ibidem*.

4. skala wielkich rozmiarów to skala co najmniej 500-krotnie wyższa (to jest 133.000 euro)³³.

Słowackie prawo karne, zarówno materialne, jak i procesowe, ukształtowane jest podobnie do prawa polskiego. Oszacowanie wartości zniszczonych lub zdegradowanych pamiątek archeologicznych nie może odbywać się w ramach swobodnej oceny sądów, lecz w ramach działalności biegłych sądowych, zarówno *ad hoc*, jak i z listy prowadzonej przez Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Słowackiej³⁴.

2.3. Przestępka wcześniejszego ukarania lub skazania

Wykładnia tych znamion odbywa się także w zgodzie z definicjami ustawowymi.

Zgodnie z § 128 ust. 6 słowackiego kodeksu karnego skazanym jest osoba, która została uznana winną prawomocnym wyrokiem sądu³⁵. Z kolei ukaranym, jak wynika z § 128 ust. 7 słowackiego kodeksu karnego jest osoba wskazana w § 128 ust. 6, która odbyła karę w całości lub części. Przez „podobny czyn” należy rozumieć czyn, który polega na ataku na pamiątki archeologiczne.

3. Typ kwalifikowany - § 249 ust. 3 słowackiego kodeksu karnego

Zgodnie z § 249 ust. 3 słowackiego kodeksu karnego: „Karze pozbawienia wolności od lat 3 do 8 podlega sprawca czynu określonego w § 249 ust. 1, która popełni to przestępstwo:

- a) w znacznej skali;
- b) w poważniejszy sposób”³⁶.

---

³³ Zákon z 20. mája 2005 Trestný...

³⁴ Zákon z 26. mája 2004 o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, č. 382/2004.

³⁵ Zákon z 20. mája 2005 Trestný...

³⁶ Zákon z 20. mája 2005 Trestný...

3.1. Znamię „w poważniejszy sposób”

Przy wykładni wskazanego tu znamienia trzeba odnieść się do § 138 słowackiego kodeksu karnego. Zgodnie z tym przepisem „Przez poważniejszy sposób rozumie się popełnienie czynu zabronionego:

- a) przy pomocy broni (nie dotyczy przestępstwa zabójstwa z § 144-145, § 147-149, a także uszczerbków na zdrowiu z § 155-157 słowackiego kodeksu karnego) – sprawca musi mieć broń w zamiarze popełnienia przy jej użyciu przestępstwa. Nie jest tu wystarczające przypadkowe jej posiadanie³⁷;
- b) przez długi czas – praktyka uznaje za ten okres minimum 6 miesięcy³⁸;
- c) w brutalny lub bezlitosny sposób;
- d) przemocą, groźbą zastosowania przemocy lub groźbą innej ciężkiej szkody;
- e) przez włamanie – wykładnia tego pojęcia w słowackim prawie karnym jest identyczna, jak ma to miejsce w Polsce;
- f) przez oszustwo – rozumianego jako podstęp lub sztuczka³⁹;
- g) przez wykorzystanie bezradności, braku doświadczenia, zależności lub podporządkowania drugiej osoby;
- h) przez naruszenie ważnego obowiązku przewidzianego prawem, wynikającym z zatrudnienia, pozycji lub funkcji – relewantne są tutaj wszystkie obowiązki⁴⁰;
- i) przez zorganizowaną grupę – to znaczy minimum 3 osoby⁴¹;
- j) przeciwko kilku osobom – to znaczy także minimum przeciwko 3 osobom^{42,43}.

³⁷ J. Šanta, *Výklad pojmov* [w:] J. Čentes (red.), *Trestný zakon. Veľký komentár*, Bratislava 2018, s. 230.

³⁸ N. Alyasry, *Je zákonným kvalifikačný moment „po dlhší čas” u trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby?*, <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a696-je-zakonnym-kvalifikacny-moment-po-dlhshi-cas-u-trestneho-cinu-tyrania-blizkej-a-zverenej-osoby>, [dostęp: 20.03.2019 r.].

³⁹ Zákon z 20. mája 2005 Trestný..., § 122 ust. 6.

⁴⁰ Výhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 21. januára 2008 o minimálnych požiadavkách na kurzy prvej pomoci, kurzy inštruktorov prvej pomoci a na skúšky z poskytovania prvej pomoci, slov-lex.

⁴¹ J. Šanta, *Výklad pojmov*..., s. 258.

⁴² I. Mencerová, *Úvod do štúdia osobitnej časti Trestného zákona* [w:] I. Mencerová, L. Tobiášová i in., *Trestné právo hmotné. Osobitná časť*, Šamorín 2014, s. 19.

⁴³ Zákon z 20. mája 2005 Trestný...

4. Typ kwalifikowany - § 249 ust. 4 słowackiego kodeksu karnego

„Karze pozbawienia wolności od lat 5 do 10 podlega sprawca czynu określonego w § 249 ust. 1, który popełni to przestępstwo:

- a) w skali wielkiego rozmiaru,
- b) jako członek niebezpiecznej grupy,
- c) na terenie objętym szczególną ochroną na podstawie innych przepisów,
- d) w stanie wyjątkowym⁴⁴.

4.1. Znamię „członek niebezpiecznej grupy”

Znamię „członek niebezpiecznej grupy” spełni zarówno sprawca będący członkiem organizacji przestępczej, jak i terrorystycznej, co wynika *ex lege* z § 129 słowackiego kodeksu karnego⁴⁵. Nie do końca zasadne jest rozróżnienie obu tych terminów – szeroko pojęte czyny terrorystyczne są penalizowane m.in. na mocy § 297 (założenie, prowadzenie i wspieranie grupy terrorystycznej) czy § 419c (finansowanie terroryzmu). Wynika z tego, że szeroko rozumiane uczestnictwo w grupie terrorystycznej jest zarazem uczestnictwem w grupie przestępczej.

Artykuł 249 ust. 4 pkt b słowackiego kodeksu karnego stanowi *lex specialis* względem § 249 ust. 3 pkt i słowackiego kodeksu karnego – drugi z tych przepisów powstał w celu silniejszego zwalczania grup przestępczych i terrorystycznych, niż ma to miejsce w przypadku grup nie mających takiego charakteru.

4.2. Znamię „teren objęty szczególną ochroną na podstawie innych przepisów”

Przykładem aktu prawnego zawierającego takie regulacje jest na przykład ustawa o ochronie i rozwoju Bańskiej Szczawnicy i Okolic⁴⁶.

⁴⁴ Zákon z 20. mája 2005 Trestný...

⁴⁵ J. Šanta, *Machinácie pri verejnom obstarávaní podľa Trestného zákona Slovenskej republiky*, https://www.ja-sr.sk/files/Machinacie_JUDr_Santa.pdf, [dostęp: 20.03.2019 r.].

⁴⁶ Zákon z 30. januára 2002 o ochrane a rozvoji územia Banskej Štiavnice a okolia, č. 100/2002 Z. z

4.2.1. Znamię „stan wyjątkowy”

Zgodnie z art. 4 ust. 3 ustawy o bezpieczeństwie państwa w stanie wojny, stanie wojennym, stanie wyjątkowym i stanie awaryjnym stanem wyjątkowym jest okres, podczas którego ma miejsce bezpośrednie zagrożenie lub naruszenie bezpieczeństwa państwa, a organa państwowe w tym okresie, po spełnieniu szczególnych warunków ustawowych, mogą wypowiedzieć wojnę, ogłosić stan wojenny, wyjątkowy lub awaryjny⁴⁷.

Wypowiedzenie stanu wojny może mieć miejsce, gdy państwo zostaje zaatakowane przez wrogie siły, które wypowiedziały mu wojnę lub bez jej wypowiedzenia naruszyły jego bezpieczeństwo lub w przypadku, gdy wypowiedzenie wojny przez Republikę Słowacką wynika z zobowiązań związanych z członkostwem w organizacji międzynarodowej. Ogłasza go Prezydent na podstawie uchwały Rady Narodowej⁴⁸. Stan wojenny może ogłosić Prezydent na wniosek Rady Ministrów, jeśli spełniony jest warunek, że państwu bezpośrednio grozi wypowiedzenie wojny lub atak obcych sił bez jej wypowiedzenia⁴⁹. Stan wyjątkowy może ogłosić Prezydent na wniosek Rady Ministrów, jeśli spełniony jest warunek, że miał miejsce lub bezpośrednio grozi państwu atak terrorystyczny, powszechne zamieszki społeczne połączone z atakiem na organy władzy państwowej, grabieżami sklepów i magazynów lub z innymi zbiorowymi atakami na mienie lub inne zbiorowe zachowania niezgodne z prawem, które swoją wielkością lub skutkami w sposób znaczący zagrażają lub naruszają porządek publiczny i bezpieczeństwo państwa, gdy nie można go odwrócić czynnością organów władzy publicznej i gdy niemożliwe jest prawidłowe wykorzystywanie środków prawnych⁵⁰. Stan awaryjny może ogłosić Rada Ministrów pod warunkiem, że ma miejsce zagrożenie życia lub zdrowia osób lub gdy są one bezpośrednio zagrożone, gdy pozostaje to w związku przyczynowym z pandemią, szkodą środowiskową lub z zagrożeniem znacznych wartości majątkowych w następstwie klęski żywiołowej, katastrofy, przemysłowej, transportowej lub innej awarii⁵¹.

Bardzo szerokie znaczenie znamienia „stan wyjątkowy” pozwala na bardzo szeroką karnoprawną ochronę pamiątek archeologicznych w szczególnie niebezpiecznych okresach dla państwa. Jak bardzo istotne jest właściwe reagowanie

⁴⁷ Ústavný Zákon z 11. apríla 2002 o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimčného stavu a núdzového stavu, č. 227/2002 Z. z.

⁴⁸ https://www.petrzalka.sk/wp-content/uploads/2019/02/Krizove_situacie_aktual.pdf [dostęp: 05.03.2019 r.].

⁴⁹ Art. 3 ust. 1, Ústavný Zákon z 11. apríla...

⁵⁰ *Ibidem*, art. 4 ust. 1.

⁵¹ *Ibidem*, art. 5 ust. 1.

w takich sytuacjach pozwala ocenić na przykład sytuacja ze zrabowanymi polskimi zabytkami w czasie II wojny światowej.

4.3. Odpowiedzialność karna za przygotowanie

W tym kontekście zwrócić należy także uwagę na § 13 ust. 2 i 3 słowackiego kodeksu karnego, który reguluje kwestie karalności przygotowania. Koncepcja ta znacznie odbiega od polskiego modelu przygotowania przewidzianego w art. 16 kodeksu karnego, zgodnie z którym przygotowanie jest karalne tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi⁵².

Po pierwsze, zgodnie ze wskazanym wyżej przepisem słowackiego kodeksu karnego, przygotowanie jest karalne tylko i wyłącznie w przypadku przygotowania do popełnienia zbrodni, w granicach, jakie ustawa przewiduje za jej dokonanie⁵³.

Po drugie, inne są także ustawowe znamiona zbrodni. W Polsce zbrodnią jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 albo karą surowszą⁵⁴. Rodzima regulacja określa więc dolną granicę ustawowego zagrożenia za przestępstwo. Na Słowacji sytuacja jest odmienna – relewantna w tym kontekście jest wyłącznie górna granica ustawowego zagrożenia. Zgodnie bowiem z § 11 słowackiego kodeksu karnego zbrodnią jest umyślne przestępstwo, za które kodeks karny w części szczególnej przewiduje karę pozbawienia wolności, której górna granica przewyższa 5 lat⁵⁵.

Czyny zabronione z § 249 ust. 3 i 4 słowackiego kodeksu karnego są zbrodniami, a więc przygotowanie do nich jest karalne.

Dla porządku dodać należy, że zgodnie z § 11 ust. 4 słowackiego kodeksu karnego nie podlega karze za przygotowanie, kto:

- a) odstąpił od dalszych czynności zmierzających do dokonania zbrodni i usunął niebezpieczeństwo, które zagrażało dobru chronionemu przez podjęte czynności przygotowawcze lub
- b) poinformował o przygotowaniu do zbrodni organ postępowania karnego (Prokuratora) lub Policję w czasie, gdy niebezpieczeństwo, które zagraża

⁵² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (tekst jedn.: Dz.U. 2018 poz. 1600 ze zm.).

⁵³ Więcej na ten temat: M. Sivák, *K § 13* [w:] J. Čentéš (red.), *Komentár k Trestnému zákonu č. 300/2005 Z. z.*, s. 204, online, https://www.gjar-po.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_zakon_s_komentarom.pdf [dostęp: 21.03.2019 r.].

⁵⁴ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r....

⁵⁵ Zákon z 20. mája 2005 Trestný...

dobru chronionemu przez podjęte czynności przygotowawcze, może zostać usunięte⁵⁶.

5. Strona podmiotowa

W zakresie strony podmiotowej słowacki kodeks karny wyróżnia umyślne zawinienie (§ 15), a także niedbałość (§ 16). Zgodnie z § 17 czyn popełniony przez osobę fizyczną jest przestępstwem, gdy został popełniony w formie umyślnego zawinienia, jeśli ustawa wprost nie stanowi, że wystarczające jest zawinienie z niedbałości⁵⁷. W § 249 słowackiego kodeksu karnego nie została zawarta klauzula niedbałości, w związku z tym stwierdzić niewątpliwie należy, że przestępstwo to może być popełnione wyłącznie w formie umyślnego zawinienia.

Wyżej wymieniona postać strony podmiotowej, zgodnie z § 15 słowackiego kodeksu karnego ma miejsce, gdy sprawca działając w sposób określony w ustawie, chciał naruszenia lub zagrożenia dobra chronionego tą ustawą lub gdy sprawca zdawał sobie sprawę, że może spowodować takie naruszenie lub zagrożenie i był gotowy do zaakceptowania tych konsekwencji⁵⁸. Wszystkie wskazane w tym opracowaniu czyny zabronione z § 249 słowackiego kodeksu karnego mogą być popełnione w obu postaciach umyślnego zawinienia, a to z uwagi na brak znamion wskazujących wyłącznie na jedną z jego postaci.

6. Zakończenie

Przepisy penalizujące zniszczenie lub uszkodzenie znaleziska archeologicznego lub wykopaliska archeologicznego wydają się być jednymi z ciekawszych i najbardziej rozwiniętych w części szczególnej kodeksu karnego. Regulacja ta zawiera jednak kilka niewłaściwych rozwiązań. Szczególnie dyskusyjne jest zawężenie

---

⁵⁶ *Ibidem*. Kodeks zawiera także szczególne regulacje w stosunku do żołnierza, który niniejsze wiadomości może też przekazać swojemu przełożonemu lub przez jednostkę służbową, a także w stosunku do osoby odbywającej karę pozbawienia wolności lub aresztowanej – osoby te informacje przekazać mogą członkowi Straży Więziennej i Sądowej.

⁵⁷ Zákon z 20. mája 2005 Trestný...

⁵⁸ *Ibidem*.

określenie „znalezisko archeologiczne” wyłącznie do przedmiotów pochodzących sprzed 1918 lub do 1945 roku.

Nie da się pominąć także kontrowersji związanych z różnicami, jakie zachodzą między treścią § 249 słowackiego kodeksu karnego, a ustawowym tytułem tego przepisu. Należy jednak stwierdzić, że kwestia ta wykładana być powinna zgodnie z ustawą o ochronie pamiątkowych zasobów. Na uznanie zasługuje rozwiązanie zgodnie z którym typ podstawowy tego przestępstwa posiada wiele typów kwalifikowanych. Pozwala to na właściwsze dopasowanie sankcji karnej do danego czynu. Mimo wszystko, szeroką karnoprawną ochronę pamiątek archeologicznych uznać należy za właściwy krok, ponieważ pozwala to zabezpieczyć najcenniejsze eksponaty.

Bibliografia

Akty prawne

- Europejska konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona), sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz.U. 1996 nr 120 poz. 564).
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jedn.: Dz.U. 2018 poz. 2067 ze zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (tekst jedn.: Dz.U. 2018 poz. 1600 ze zm.).
- Ústavný Zákon z 11. apríla 2002 o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu, č. 227/2002 Z. z.
- Výhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 21. januára 2008 o minimálnych požiadavkách na kurzy prvej pomoci, kurzy inštruktorov prvej pomoci a na skúšky z poskytovania prvej pomoci, slov-lex.
- Zákon z 13. júla 2011, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, č. 262/2011 Z.z.
- Zákon z 19. decembra 2001 o ochrane pamiatkového fondu, č. 49/2002 Z.z.
- Zákon z 20. mája 2005 Trestný zákon, č. 300/2005 Z.z.
- Zákon z 26. mája 2004 o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, č. 382/2004.
- Zákon z 30. januára 2002 o ochrane a rozvoji územia Banskej Štiavnice a okolia, č. 100/2002 Z. z

Literatura

- Alyasry N., *Je zákonným kvalifikačný moment „po dlhší čas” u trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby?*, <http://www.pravnelisty.sk/clanky/>

- a696-je-zakonnym-kvalifikacny-moment-po-dlhisi-cas-u-trestneho-cinu-tyrania-blizkej-a-zverenej-osoby, [dostep: 20.03.2019 r.].
- Čentes J. (red.), *Trestný zakon. Velký komentár*, Bratislava 2018.
- Fleis F., Trestné činy proti majetku. The Crimes against property. Bakalárska práca https://is.ambis.cz/th/hiqm6/Trestne_ciny_proti_majetku__2012__Jaroslav_FLEIS.pdf, online, [dostep: 15.03.2019].
- Jokeľ P., K zákazu kvalifikačnej duplicity pri trestnom čine úkladnej vraždy, <https://comenius.flaw.uniba.sk/index.php/kategorie/trestne-pravo/18-k-zakazu-kvalifikacnej-duplicity-pri-trestnom-cine-ukladnej-vrazdy>, online, [dostep: 15.03.2019 r.].
- Kulik M., *Komentarz do art.108 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*, LEX.
- Mencerová I., 10. *kaptiola. Subjektívna stránka trestného činu* [w:] I. Mencerová, L. Tobiášová, Y. Turayová, *Trestné právo hmotné. Všeobecná časť*, Šamorín 2013.
- Mencerová I., *Úvod do štúdia osobitnej časti Trestného zákona* [w:] I. Mencerová, L. Tobiášová i in., *Trestné právo hmotné. Osobitná časť*, Šamorín 2014.
- Michalík T., *Právne aspekty ochrany archeologického kultúrneho dedičstva v Európe*, „Archeologické rozhledy” nr LXI/2009.
- Občiansky zakonnik z 26. februára 1964, č. 40/1964 Zb.
- Šanta J., *Machinácie pri verejnom obstarávaní podľa Trestného zákona Slovenskej republiky*, https://www.ja-sr.sk/files/Machinacie_JUDr_Santa.pdf, [dostep: 20.03.2019 r.].
- Sivák M., K § 13 [w:] J. Čentéš (red.), *Komentár k Trestnému zakonu č. 300/2005 Z. z*

Inne zdroja

- Council of Europe, *Hart of signatures and ratifications of Treaty 143. European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage (Revised). Status as of 10/04/2019*, <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/143/signatures> [dostep: 11.03.2019 r.].
- Ministerstvo kultury Slovenskej republiky, *Oznam pre držiteľov osvedčení o osobitnej odbornej spôsobilosti na vykonávanie pamiatkového výskumu*, <http://www.culture.gov.sk/extdoc/5427/Oznam%20pre%20drzitelov%20osvedceni%20o%20osobitnej%20odbornej%20spособilosti> [dostep: 10.03.2019 r.].
- Oznámenie 344/2001 Z.z. Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky z 1. mája 2001, https://www.pamiatky.sk/Content/Data/File/sluz_predpis/344_2001-eurosky_dohovor.pdf [dostep: 13.03.2019 r.].
- <http://watchdog.fair-play.sk/legislativa-hierarchia-pravnych-predpisou.php> [dostep: 13.03.2019 r.].

https://www.gjar-po.sk/~gajdos/treti_rocnik/nos/trestny_zakon_s_komentarom.pdf
[dostęp: 21.03.2019 r.].

https://www.petrzalka.sk/wp-content/uploads/2019/02/Krizove_situacie_aktual.pdf
[dostęp: 05.03.2019 r.].

<https://www.slovensky.eu/prechovavat/>, [dostęp: 04.04.2019 r.].

Streszczenie

W niniejszym artykule została przeprowadzona analiza przepisów penalizujących niszczenie oraz uszkodzenie dziedzictwa archeologicznego w słowackim prawie karnym. Artykuł został podzielony na 7 zasadniczych części. Pierwsza z nich jest krótkim wprowadzeniem. Druga z kolei opisuje typ podstawowy przestępstwa z § 249a ust. 1 słowackiego kodeksu karnego. Trzy następne odpowiadają trzem następnym przepisom, tj. § 249 ust. 2-4, które zawierają typy kwalifikowane względem § 249 ust. 1 słowackiego kodeksu karnego. Przedostania część dotyczy strony podmiotowej opisywanych tu typów czynów zabronionych. Ostatnia z nich jest krótkim podsumowaniem, zawierającym najważniejsze wnioski z niej płynące.

SŁOWA KLUCZOWE: prawo karne, dziedzictwo archeologiczne, zniszczenie dziedzictwa archeologicznego, uszkodzenie dziedzictwa archeologicznego

Summary

The article analyzes the laws penalizing the destruction and damage of the archaeological heritage in Slovak criminal law. The article has been divided into seven main parts. The first one is a short introduction. The second one describes the basic type of crime from § 249a p. 1 Slovak Penal Code. The next three correspond to the three following crimes, i.e. § 249 p. 2-4, which contain types qualified in accordance with § 249 p. 1 Slovak Penal Code. The penetration part concerns the subjective side of the types of prohibited acts described here. The last one is a short summary, containing the most important conclusions.

KEY WORDS: criminal law, archeological heritage, damaging of archeological heritage, devaluation of archeological heritage

---

Nota o autorze

Mgr Karolina Palka, absolwentka Wydziału Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, zainteresowania naukowe: prawo karne, prawo gospodarcze, kryminalistyka.